

מ"י 54028/12/15 - עדי היב נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום בנצרת

מ"י 54028-12-15 מדינת ישראל נ' היב
תיק חיצוני: 555071/2015

בפני	כבוד השופטת אוסילה אבו-אסעד
מבקש	עדי היב
נגד	
חשוד	מדינת ישראל

החלטה

מונחת לפני בקשת המבקש לחיוב המשיבה בתשלום פיצויים למבקש בגין מעצר שווא, על פי סעיף 38 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: "חוק המעצרים").

טענות המבקש:

טוען המבקש בבקשתו הנ"ל, כי ביום 25.12.15 בשעות בצהריים הוא נעצר על ידי שוטרי משטרת מגדל העמק, בגין חשד למעורבות בירי לעבר עסק וביצוע עבירה של סחיטה באיומים כלפי בעל העסק. בעקבות מעצרו הוגשה נגדו על ידי משטרת ישראל, במוצאי שבת 26.12.15, לבית המשפט, בקשה להארכת המעצר ב-5 בימים. לאחר דיון שנערך בבקשה - חלקו היה דיון לא פורמלי, שלא לפרוטוקול, הורה בית המשפט על שחרורו של המבקש ללא תנאי לאחר שנקבע על ידו, בזו הלשון: "לאחר שעיינתי בתיק החקירה כולו לא מצאתי יסוד ראיתי לכאורי לחשד סביר שהחשוד כאן עבר את העבירות המיוחסות לו. משעה ששלב ראשוני זה אינו מתקיים אני מוצאת לדחות את הבקשה ולכן אני מורה על שחרורו החשוד" (כך במקור, א.א.א.).

בהקשר למעצרו האמור טוען המבקש כי במשך מעל ליממה הוא שהה בתא המעצר בתחנת המשטרה בתנאים קשים ביותר. בעבור המבקשת מדובר היה במעצר ראשון בחייו שגרם למבקש לחוות, על לא עוול בכפו, חוויה קשה מאוד של מעצר. בנסיבות אלה, ומשנקבע כי לא היתה כל הצדקה להארכת מעצרו של המשיב, ומשלא נמצא יסוד ראיתי לכאורה לחשד סביר לביצוע העבירות על ידי המבקש, זכאי המבקש לפסיקת פיצוי בגין מעצר השווא. בעניין סכום הפיצוי המבקש הפנה בבקשתו למספר החלטות, כולן מן התחום האזרחי, שבמסגרתן הכירו בתי המשפט בזכותו של אדם הנעצר על לא עוול בכפו, כתוצאה מהפעלת שיקול דעת רשלני מצד המשיבה, לפיצויים בגין מעצר השווא בו היה נתון.

טענות המשיבה:

המשיבה בתגובה שהוגשה מטעמה לבקשה התנגדה לפסיקת פיצויים למבקש ועתרה לדחיית בקשת המבקש במלואה.

לעניין האמור נטען על ידי המשיבה ביום 25.12.15 בוצע ירי לעבר העסק של מתלון העונה על השם עדנאן הייב (להלן: "המתלון"). בתלונה שהמתלון הגיש במשטרה הוא טען כי הוא חושד במבקש ואחר כי הם סוחטים ממנו כסף, מאיימים עליו כי יפגעו בו ובעסק שלו וכי השניים שרפו 2 כלי רכב של בניו. בהודעה שמסר המתלון במשטרה ביום 25.12.16, שעה 12:29, הוסיף המתלון וטען כי המבקש ביחד עם אדם נוסף הגיעו לעסקו ואיימו עליו באומרים: "אני יזין אותך ומה שקרה לך בלילה זו לא מספיק לי ונסעו מהמקום". באותה הודעה מסר אף המתלון כי בנו תומר בא וסיפר לו כי המבקש נכנס בו עם הרכב שלו בטנדר וברח מהמקום.

בנו של המתלון, תומר, מסר אף הוא הודעה במשטרה ובמסגרתה הוא ציין כי המבקש פגע ברכבו בכוונה תוך שהוא מאיים עליו כי ישרוף למתלון ובנו את רכב הטנדר בו נוהג תומר.

בחקירתו הראשונית של המבקש, מיום 25.12.16, מאשר המתלון כי קיים סכסוך בינו לבין המתלון וכי באותו יום היה בינו לבין בנו של המבקש, תומר, דין ודברים. בנוסף, אישר המבקש כי הגיע לעסקו של המתלון וכי התנהל בינו לבין המתלון דין ודברים.

נוכח חומר הראיות הגולמי האמור טענה המבקשת כי שגה בית המשפט בעת שקבע בהחלטתו מיום 26.12.15 כי לא נמצא על ידו יסוד ראיתי לכאורי לחשד סביר שהמבקש ביצע את המיוחס לו. בעניין סעיף 38 לחוק המעצרים, מכוחו הגיש המבקש את בקשתו, טענה המשיבה כי מדברי ההסבר להצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 13), עולה כי לא במהרה ייפסק פיצוי בגין מעצר.

לחילופין בלבד, נטען על ידי המשיבה כי ככל שעמדת המשיבה לא תתקבל ויקבע כי מן הדין לפצות את המבקש בגין מעצרו, הרי שסכום הפיצוי אמור להיקבע בהתאם לתקנות סדר הדין (פיצויים בשל מעצר או מאסר), תשמ"ב - 1982. תקנה 8 לתקנות הנ"ל קובעת כי "סכום הפיצוי המרבי בעד יום מעצר או מאסר הוא החלק העשרים וחמש של השכר הממוצע במשק ביום מתן החלטת בית המשפט לעניין הפיצוי". באשר להוצאות ההגנה, נטען על ידי המשיבה, כי המבקש מיוצג על ידי הסניגוריה הציבורית, כך שממליא אין מקום לפסוק לטובתו הוצאות בגין רכיב זה.

דין בבקשה התקיים לפני ביום 26.9.16 ובגדרו שמעתי את טיעוני הצדדים.

דין והכרעה:

אקדים את המאוחר ואציין בפתח פרק דיון זה כי לאחר עיון, בחינה ושקילה נחה דעתי כי דין הבקשה להידחות.

סעיף 38 (א) לחוק המעצרים מסדיר את זכותו של חשוד לפיצוי עקב מעצרו, וקובע כי:

"נעצר אדם ושחרר בלא שהוגש נגדו כתב אישום, ומצא בית המשפט שלא היה יסוד למעצר, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי האדם, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לו פיצוי על מעצרו והוצאות הגנתו בסכום שיקבע בית המשפט".

קיומו של 'יסוד למעצר' הינו מבחן אובייקטיבי במסגרתו על בית המשפט להעריך את שיקול דעתו של הגורם שביצע את המעצר, בהתחשב בנסיבותיו הפרטניות של כל מקרה ומקרה ובמידע שעמד בפניו באותה עת. יודגש כי יש לבחון את החומר שעמד בפני הגורמים המוסמכים בנקודת הזמן הספציפית, להבדיל מהחומר שעמד לנגד בית המשפט אשר החליט להורות על שחרורו ודחה את הבקשה להארכת המעצר (זאת בהנחה כי חל שינוי בהיקף ו/או מהות החומר בין שתי נקודות הזמן הנ"ל).

(ר' ע"פ (מחוזי חיפה) 38219-07-15 מדינת ישראל נ' חג'אזי (ניתן ביום 19.11.15)(פורסם בנבו).

לחשוד תקום עילת תביעה לפיצוי על פי סעיף 38 (א) לחוק המעצרים, רק כאשר לא היה חשד סביר לביצוע עבירה או שלא הייתה עילת מעצר. בחינה זו כאמור אמורה להתבצע בשים לב לנתונים שעמדו ו/או היו יכולים לעמוד בפני המשיבה במועד המעצר.

הרף הנבחן של ה"חשד הסביר" ו"עילת המעצר" הינו בהתאם לאמור בסעיפים 23 ו-13 לחוק המעצרים. בבוא בית המשפט לבחון התקיימותו של הרף האמור, עליו להיזהר מפני "חוכמה שבדיעבד" ויש לבחון את היסוד למעצר על בסיס הנתונים שהיו כאמור בפני הקצין הממונה שאחראי על המעצר, גם אם מאוחר יותר חלק מהראיות הופרכו.

חוסר הסבירות שבפעולת הקצין הממונה או מי שעצר את החשוד צריך להיות משמעותי על מנת שלא להרתיע את המשיבה לבצע את עבודת החקירה, שכן אחרת בכל מקרה בו ישוחרר חשוד ממעצר, הוא יהיה זכאי לקבלת פיצוי.

ר' בעניין זה רע"פ 4121/09 רותם שגיא נ' מדינת ישראל (מיום 2.3.11)(פורסם בנבו), מ"י (שלום נצרת)

11680-06-15 ירימי יהודה נ' מדינת ישראל (מיום 22.5.16), מ"י (בימ"ש לנוער ב"ש) 25956-04-15

פלוגי נ' מדינת ישראל (מיום 25.2.16), מ"י 43057-03-15 (שלום חיפה) סולימאן מלאק נ' מדינת

ישראל (מיום 9.7.15) וכן מ"י 38088-02-15 (שלום חיפה) אורן קורידו נ' מדינת ישראל (מיום 26.1.16).

כאמור, שתי עילות לתביעה לפי סעיף 38(א) לחוק המעצרים, האחת - שלא היה יסוד למעצר, והשניה - קיומן של נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי האדם.

באשר לעילת הראשונה, "שלא היה יסוד למעצר", הרי שהדעה הרווחת בפסיקה היא שאת הביטוי "יסוד למעצר" יש לפרש בהקבלה לביטוי "יסוד לאשמה", שבסעיף 80 לחוק העונשין. רעיון זה נולד מכך שהוראת סעיף 38 נולדה לאחר חקיקתו של סעיף 80 לחוק העונשין ונועדה להיות בצלמה של הוראה זו (השוו ע"פ 4466/98 **דבש נ' מדינת ישראל**, פ"ד נו(3) 73, 86).

הווה אומר על בית המשפט להיכנס בנעליו של הקצין הממונה ולבחון את חומר הראיות שהיה פרוס בפניו, בבואו להחליט בדבר קיומו של חשד סביר באופן שגם מקים עילת המעצר, תוך הימנעות מהבאתן בחשבון של ראיות נוספות שנגבו בסמוך לדיון ולא היו לנגד עיניו של הקצין הממונה עת החליט לעצור את החשוד (ראה והשוו ע"פ (חי) 38219-07-15 **מדינת ישראל נ' עאדל חג'אזי** (ניתן ביום 19.11.05) (פורסם בנבו)).

לצורך הדיון בחינתה של העילה הנ"ל, ועל פי בקשתי, המשיבה העמידה לעיוני את תיק החקירה.

עיון בחומר הראיות הגולמי המצוי בתיק מאשש את טיעונה של המבקשת לעניין קיומו של חומר ראיתי גולמי הקושר את המבקש לחשדות שבגינם הוא נעצר ובעקבותיהם הוגשה נגדו הבקשה להארכת המעצר למשך 5 ימים. מדובר בחשד לביצוע עבירות שאינן אך ורק עבירה של יריה מנשק חם באזור מגורים וסחיטה באיומים - עבירות לגביהן רף הראיות הגולמיות המצוי שעמד בפני הקצין הממונה בעת שהחליט על מעצרו של המבקש לא היה גבוה במיוחד, אלא בנוסף, עבירות של איומים והיזק לרכוש במזיד - עבירות לגביהן לא ניתן לקבוע כי שיקול דעתו של הקצין הממונה, בעת שהחליט על מעצרו של המבקש, לא היה סביר באופן משמעותי.

על מהותו של חומר ראיתי מסבך זה עמדה המשיבה בתגובתה לבקשה ומיותר יהיה במסגרת החלטה זו לשוב ולפרט בשנית, ודי בהפניית הקורא לטענות שהועלו על ידי המשיבה לעניין זה, בסעיפים 1-4 בפרק העובדות שם.

ערה אני לכך שבית המשפט, לאחר שעיון בתיק החקירה אשר הונח לפניו בעת הדיון בבקשה להארכת מעצרו של המבקש, לא מצא מקום להאריך את המעצר בקובעו, בין היתר, כי לא נמצא יסוד ראיתי לכאורה לחשד סביר הקושר את המבקש לביצוע העבירות המפורטות בבקשת המעצר, עם זאת, לא די במסקנה זו עליה לא חלקה המשיבה והא הראיה לכך שלא הגישה עליה ערר לערכאת הערעור, כדי לקבוע כי מדובר במעצר המבקש על לא עוול בכפו במובן זה שלא היה כל יסוד לעצם המעצר.

עיון בחומר הראיות הגולמי מלמד על קיומו של חשד הקושר את המבקש לביצוע העבירות - חשד העשוי לבסס את החלטת המשיבה לעצור את המבקש ולהגיש כנגדו את הבקשה להארכת המעצר. גם אם נקבע על ידי בית המשפט, בהחלטתו האמורה, כי אין מדובר בחשד סביר ברמת הנדרשת לצורך הארכת המעצר, סבורתני כי אין לפנינו מקרה בו ניתן לקבוע כי לא היה יסוד כלל לעצם המעצר, במובן זה שנפלה שגגה מהותית בשיקול דעתו של הקצין הממונה בעת שהחליט על מעצרו של המבקש, שגגה שהיא בבחינת הפעלת שיקול דעת בלתי סביר באופן משמעותי בנסיבות העניין.

העובדה כי המשיבה כיבדה את החלטת בית המשפט בדבר שחרור המשיב ולא השיגה עליה בפני ערכאת הערר, אין

משמעה בהכרח כי לפנינו מעצר שווא המזכה את העצור בפסיקת פיצויים.

בנסיבות העניין, נראה כי בידי המשיבה היה מצוי בסיס טוב להגשת הבקשה וגם אם בסופו של יום הבקשה לא נעתרה על ידי בית המשפט, אין משמעות הדבר כי לא היה בסיס מספיק בחומר הראיות הגולמי לעצם המעצר.

באשר לעילת התביעה השניה שעניינה קיומן של נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי, מדובר ב"עילת סל", שנועדה להרחיב את שיקול הדעת של בית המשפט (ראו והשוו ע"פ 7826/96 **רייש נ' מדינת ישראל**, פ"ד נא(1) 481, וכן ע"פ 4466/98 הנ"ל). במסגרת שיקול הדעת המורחב הנ"ל נשקלים על ידי בית המשפט שיקולים הנוגעים להליכי החקירה עצמם, אופן ניהול ההליך והפרוצדורה שנקטה ואופן סיום מעצרו של החשוד.

בנסיבות המקרה דנן, נראה כי אין בנמצא נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי.

רוצה לומר, שיקול דעת מוטעה של קצין ממונה - ובנסיבות התיק דנן לאור חומר הראיות הגולמי שהיה מונח לנגד עיניו של הקצין הממונה בעת שהחליט על מעצרו של המבקש, אינו קובעת כי שיקול דעתו של הקצין הממונה בעת שהחליט על מעצרו של המבקש היה מוטעה, אינו מקים בהכרח עילת לפיצוי.

במאמר מוסגר אציין כי עתירת המבקש לפסיקת פיצויים באלפי שקלים אינה עומדת בקנה עם הוראות תקנות סדר הדין (פיצויים בגין מעצר או מאסר), התמ"ב - 1982. לא בכדי הופנית על ידי סנגורו של המבקש לפסיקה שכולה מן התחום האזרחי, שאיננה המסגרת הנורמטיבית לבקשה נשוא החלטתי זו. רוצה לומר, כי גם אם טעיתי במסקנתי הנ"ל ובהתחשב בעובדה כי המבקש היה מיוצג בדיון שהתקיים בענייננו בבקשת המעצר על ידי סנגור מטעם הסניגוריה הציבורית ובהתחשב במשך תקופת המעצר, נראה כי המבקש היה זכאי לכל היותר פיצוי בשיעור נמוך של כמה מאות בודדות של שקלים חדשים.

סוף דבר:

אשר על כן ולאור כל המקובץ הריני דוחה את הבקשה.

בנסיבות העניין אינני עושה צו להוצאות וכל צד ישא בהוצאותיו.

המזכירות תמציא העתקים לצדדים.

המשיבה מוזמנת ליטול מלשכתי, בתיאום מראש עם העוזרת המשפטית, את תיק החקירה.

ניתנה היום, י"ד חשוון תשע"ז, 15 נובמבר 2016, בהעדר
הצדדים.